

Обґрунтування технології корекції порушень постави дітей із вадами слуху в процесі адаптивного фізичного виховання

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки (м. Луцьк)

Постановка наукової проблеми та її значення. Перехід системи спеціальної освіти до нових етапів розвитку визначається ставленням суспільства й держави до осіб із різними вадами розвитку. При цьому всі принципи положення, які лежать в основі загальноосвітніх шкіл України, зберігають свою силу й стосовно спеціальних шкіл. Водночас специфіка контингенту та наявні вади розвитку дітей вносять певні особливості в організацію навчально-виховного процесу [3].

Як відомо, провідна роль у розвитку особистості дитини належить комплексному підходу до процесу навчання й виховання. Комплексний підхід набуває цінності лише за умови взаємодії всіх елементів навчально-виховного процесу [8].

Аналіз літературних джерел [3, 6, 8, 9, 10, 11] засвідчує наявність значної кількості досліджень стосовно вдосконалення навчально-виховного процесу дітей із вадами слуху. Існує також низка праць щодо профілактики та корекції порушень опорно-рухового апарату дітей та молоді в процесі фізичного виховання в загальноосвітніх [1, 2] та спеціальних навчальних закладах [4, 7, 10, 11, 12].

Відомо, що ураження слухового аналізатора позначається на роботі вестибулярного й кінестетичного апаратів, порушенням м'язового тону і здатності підтримки рівноваги, недорозвиненням просторової орієнтації, утрудненнями в диференціації рухових відчуттів і виконанні складнокоординаційних рухів [5, 6, 7, 13]. У зв'язку з цим важливого значення набуває впровадження в спеціальній школі для дітей із вадами слуху в процес фізичного виховання відповідної технології, яка б забезпечувала належний рівень розвитку фізичних якостей у поєднанні з корекційно-оздоровчою спрямованістю процесу адаптивного фізичного виховання.

Зв'язок роботи з науковими планами, темами. Дослідження проводили за темою Зведеного плану НДР у сфері фізичної культури та спорту на 2011–2015 рр. Міністерства України у справах сім'ї, молоді і спорту 3.7 «Удосконалення біомеханічних технологій у фізичному вихованні й реабілітації з урахуванням індивідуальних особливостей моторики людини» (номер державної реєстрації 0111U001734) і плану науково-дослідної роботи Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки на 2015–2017 рр. за темою «Соціально-педагогічні та медико-біологічні основи фізичної активності різних груп населення» (номер державної реєстрації 0115U002344) та на 2018–2023 рр. за темою «Сучасні технології формування та збереження здоров'я різних груп населення засобами оздоровчої рухової активності», номер державної реєстрації 0118U004196.

Мета роботи – розробити технологію корекції порушень постави дітей із вадами слуху в процесі адаптивного фізичного виховання.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Як засвідчує аналіз літературних джерел [5, 7, 9, 10], більшості дітей із вадами слуху чітко простежується недостатній рівень фізичного розвитку, зокрема й сформованості координаційних здібностей, які лежать в основі побутових рухових навичок та вмінь, у зв'язку з чим їх корекція й розвиток у цих дітей мають велике значення для їх адаптації та реалізації в сучасному суспільстві.

Проведені нами дослідження підтвердили, що в дітей середнього шкільного віку з вадами слуху недостатній фізичний розвиток, зокрема за показниками індексу Кетле, фізичної підготовленості та функціональним станом опорно-рухового апарату.

Ми вважаємо за необхідне розробити та впровадити в навчальний процес технологію корекції порушень постави дітей із вадами слуху, засобами фітнесу, яка сприятиме підвищенню рівня їх фізичної підготовленості, формуванню координаційних здібностей, навичок правильної постави та соціалізації у сучасний ритм життя.

Так, дослідженнями фахівців доведено, що цілеспрямовані фізичні вправи комплексного характеру (комплекси аеробіки з предметами й без них, степ-джогінг, ігрові завдання та естафети), вправи на формування й зміцнення правильної постави та статико-динамічні є ефективними засобами корекції й розвитку рухової сфери дітей із вадами слуху. Також доведено, що широке впровадження різноманітних сучасних засобів у практику адаптивного фізичного виховання сприяє підвищенню інтересу до занять фізичною культурою, активізації рухової діяльності, створенню та розширенню бази рухів і мовленнєвого досвіду, що відіграє важливу роль в опануванні нових рухових дій [3, 4, 8, 9, 10, 11].

Державні стандартні вимоги програми з фізичної культури для глухих не відрізняються від вимог масових загальноосвітніх установ. Програма з фізичної культури характеризується спрямованістю на

реалізацію принципу варіативності. Навчальна програма побудована за модульною системою. Вона містить інваріантну та варіативну складові. Змістове наповнення варіативного складника навчальний заклад формує самостійно із модулів, запропонованих навчальною програмою. Водночас практично кожен вид спорту може бути представлений у вигляді варіативного модуля, оскільки фахівці фізичної культури можуть розробляти свої варіативні модулі до цієї програми [3, 5, 6, 8, 13].

Ураховуючи все викладене вище, ми розробили технологію корекції порушень постави дітей із вадами слуху в процесі адаптивного фізичного виховання, блок-схему якої представлено на рис. 1.

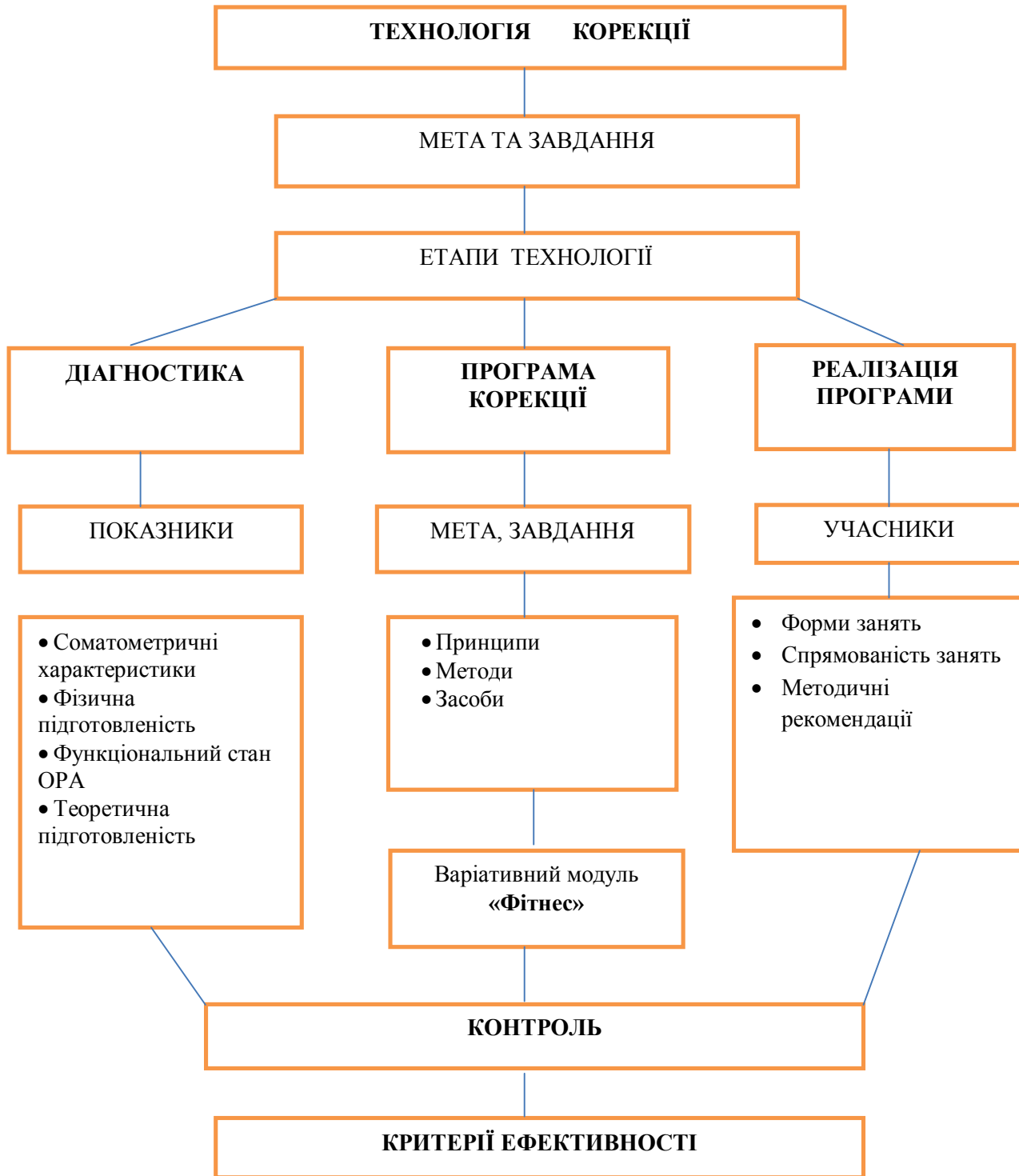

Рис. 1. Блок-схема технології корекції порушень постави дітей із вадами слуху в процесі адаптивного фізичного виховання

Розроблена нами технологія має на меті корекцію порушень постави дітей середнього шкільного віку з вадами слуху в процесі адаптивного фізичного виховання. Для реалізації мети ми поставили

низку завдань, основними серед яких є моніторинг фізичного стану школярів; розробка програми корекції, відповідно реального фізичного стану; визначення організаційно-методичних умов реалізації програми; здійснення контролю за фізичним станом дітей та ходом реалізації розробленої програми.

Відповідно до поставлених завдань технологія має три етапи:

- діагностика;
- програма корекції;
- реалізація програми.

Також до складу технології входить контроль на всіх її етапах та визначення критеріїв її ефективності.

Програма корекції порушень постави дітей з вадами слуху має реалізовуватись у процесі адаптивного фізичного виховання, за допомогою впровадження в навчальний процес розробленого нами варіативного модуля «Фітнес» із використанням таких його видів: «Фітбол-гімнастика», «Пілатес» та «Стабілізація» й відповідного обладнання: еспандера-тренажера «Метелик», еспандера «Mini Bands», гумових стрічок, обручів для Пілатесу, степ-платформ, фітболів, балансувальних платформ.

Висновки. Розроблена нами технологія корекції порушень постави дітей із вадами слуху в процесі адаптивного фізичного виховання сприятиме покращенню фізичного стану школярів, підвищенню рівня їхньої фізичної підготовленості, формуванню навичок правильної постави, підвищенню зацікавленості до занять фізичною культурою й спортом, а також адаптації до умов сучасного життя.

Перспективи подальших досліджень. Упровадження розробленої технології в процес адаптивного фізичного виховання дітей із вадами слуху з метою оцінки її ефективності.

Джерела та література

1. Альошина А. Використання біомеханічних технологій у діагностиці та профілактиці порушень постави школярів / А. Альошина, А. Альошин, В. Петрович // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я в сучасному суспільстві : зб. наук. праць Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. – Луцьк : ВНУ ім. Лесі Українки, 2009. – С. 3–7.
2. Альошина А. І. Профілактика й корекція порушень опорно-рухового апарату в дошкільнят, школярів та студентської молоді у процесі фізичного виховання : монографія / А. І. Альошина. – Луцьк : Вежа-Друк, 2015. – 368 с.
3. Байкіна Н. Г. Методика корекції рухової сфери у глухих школярів під час орієнтування на заняттях з оздоровчого туризму / Н. Г. Байкіна, П. Ф. Пипнюк // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2012. – № 7. – С. 15–24.
4. Джевага В. В. Корекція порушень координаційних здібностей дітей молодшого шкільного віку з вадами слуху в процесі фізичного виховання : автореф. дис. ... канд. наук з фізичного виховання і спорту : спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення» / В. В. Джевага. – Київ, 2017. – 20 с.
5. Евсеев С. П. Теория и организация адаптивной физической культуры : учебник : в 2 т. / под общ. ред. С. П. Евсеева. – Москва, 2007. – 448 с.
6. Іваніцький Р. До питання доцільності впровадження варіативного модуля «фітнес» у процес фізичного виховання дітей з вадами слуху / Роман Іваніцький, Алла Альошина, Олександр Бичук // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. праць Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки / уклад. А. В. Цюсь, С. Я. Індика. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2018. – № 2 (42). – С. 59–63.
7. Кашуба В. О. Технологія корекції фізичного стану школярів з вадами слуху в процесі фізичного виховання / Віталій Кашуба, Олена Маслова, Тетяна Ричок // Науково-теоретичний журнал «Теорія і методика фізичного виховання і спорту». – Київ : Олімп. літ., 2018. – № 1. – С. 42–48.
8. Ляхова І. М. Корекційно-педагогічні основи фізичного виховання дітей зі зниженим слухом (теоретико-методичний аспект) : [монографія] / Інна Миколаївна Ляхова ; Гуманітарний ун-т «Запоріжський ін-т держ. та муніципального управління». – Запоріжжя : ГУ «ЗІДМУ», 2005. – 506 с.
9. Маслова О. Обґрунтування необхідності розробки інноваційних технологій для оптимізації процесу фізичного виховання дітей з вадами слуху / Олена Маслова, Максим Гопей // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – № 3/2017. – С. 78–85.
10. Насраллах Зіяд Хмаїді Ахмад. Корекція порушень постави слабочуючих школярів засобами фізичного виховання : автореф. дис. ... канд. фіз. вих. і спорту : спец. 24.00.02. / Зіяд Хмаїді Ахмад Насраллах. – Київ, 2008. – 20 с.
11. Савлюк С. П. Просторова організація тіла дітей молодшого шкільного віку із депривацією сенсорних систем у процесі фізичного виховання : монографія / Світлана Петрівна Савлюк. – Рівне : О. Зень, 2017. – 559 с.
12. Сторожик А. І. Технологія формування вертикальної устійності тела детей 7–10 лет со сниженным слухом / А. І. Сторожик // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2013. – № 10 – С. 67–73.
13. Фізична культура. Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих [уклад. Шеремет Б. Г., Форостян О. І., Лещій Н. П., Малій В. М.]. – Київ : Міністерство освіти і науки України, 2014. – 53 с.

Анотації

Мета роботи – розробити технологію корекції порушень постави дітей із вадами слуху у процесі адаптивного фізичного виховання. Розроблена технологія реалізується протягом трьох етапів, включає мету, завдання, принципи й методи корекції, суб'єкти та педагогічні умови реалізації, контроль й результат корекції. Складником технології є програма корекції, яка представлена у вигляді варіативного модуля «Фітнес», із використанням таких його видів: «Фітбол-гімнастика», «Пілатес» та «Стабілізація» і відповідного обладнання: еспандера-тренажера «Метелик», еспандера «Mini Bands», гумових стрічок, обручів для Пілатесу, фітболів, балансувальних платформ.

Ключові слова: технологія, корекція порушень постави, діти з вадами слуху, засоби корекції, фітнес.

Роман Іваницький. Обоснование технологии коррекции нарушений осанки детей с изъянами слуха в процессе адаптивного физического воспитания. Цель работы – разработать технологию коррекции нарушений осанки детей с изъянами слуха в процессе адаптивного физического воспитания. Разработанная технология реализуется в течение трех этапов, включая цели, задачи, принципы и методы коррекции, субъекты и педагогические условия реализации, контроль и результат коррекции. Составной частью технологии является программа коррекции, которая представлена в виде вариативного модуля «Фитнес», с использованием таких его видов: «Фитбол-гимнастика», «Пилатес» и «Стабилизация» и соответствующего оборудования: эспандера-тренажера «Бабочка», эспандера «Mini Bands», резиновых лент, обручей для Пилатеса, фитболов, балансирующих платформ.

Ключевые слова: технология, коррекция нарушений осанки, дети с нарушениями изъянами слуха, средства коррекции, фитнес.

Roman Ivanitskyi. Justification of the Technology of Posture Correction of Hearing Impaired Children in the Process of Adaptive Physical Education. The objective of the work is to develop the technology of posture correction of hearing impaired children in the process of adaptive physical education. The developed technology is realized during three stages, which includes the purpose, tasks, principles and methods of correction, subjects and pedagogical conditions of realization, control and result of correction. Component technology is a correction program, which is presented in the form of a variation module «Fitness», using its following types: «Fitball Gymnastics», «Pilates» and «Stabilization» and the appropriate equipment: expander-simulator «Butterfly», expander «Mini Bands», rubber bands, hoops for Pilates, fitness, balancing platforms.

Key words: technology, posture correction, hearing impaired children, correction means, fitness.